

„Fotografie má schopnost pomoci překonat lítost nad mijejícím časem, ať již magickou náhražkou toho, co zmizelo, nebo nahrazováním výpadků paměti, kdy poskytuje spouštěč pro vyvolání s ním spojených vzpomínek, zkrátka jako zdroj pocitu vítězství nad časem jako destruktivní silou, za druhé to podporuje komunikaci s ostatními tím, že umožňuje společně prožít dřívější momenty, nebo city, které k nim on/ona má, za třetí to dává fotografovi prostředek ‚seberalizace‘, buď tím, že jim poskytuje pocit jejich vlastní ‚moci‘ plynoucí z magického přivlastnění, nebo znovustvoření, oslavného nebo karikujícího, reprezentovaného objektu, což jim dává příležitost procítit své emoce intenzivněji, nebo jim umožňuje vyjádřit umělecký záměr, nebo demonstrovat své technické mistrovství, za čtvrté to poskytuje uspokojení z prestiže ve formě technické zdatnosti nebo dokladu toho, čeho dosáhl, nebo ostentativní nákladnosti, a konečně poskytuje prostě prostředek zábavy, jako nějaká hra.“

Pierre Bourdieu,
Photography: A Middle-Brow Art

Na výstavě Šedé město představuje autorka Sylva Francová umělecká díla inspirovaná sídlištěm Jižní Město,¹ kde vyrůstala a dlouhou dobu žila. „Sídliště mám zaryto hluboko pod kůží, ve vzpomínkách mám uložené nekonečné řady oken na šedých panelech, betonové podchody a nadchody, tajuplné průduchy z metra a prázdné pláň, kterými se prohání vítr. Šedé hradby domů v noci mizely a proměňovaly se v rozzářenou oblohu světla, za kterými jsme mohli tušit příběhy obyvatel, večer ozářených mihotajícím světlem obrazovek televizi. Ta strohá geometričnost, šedá syrovost betonu se v noci jako mávnutím kouzelného proutku vytratila,“ říká Sylva Francová. Největší panelové sídliště v České republice autorka dlouhodobě zachycuje v časosběrných projektech. Vznikají tak série obrazů, v nichž se zrcadlí atmosféra betonového městského prostoru. Někdy neosobního, jindy tajemného. Můžeme v nich pak sledovat neustále se měnící svět, ve kterém se zrcadlí proměny v čase, ročních obdobích i aktivitě a náladách místních obyvatel.

Autorská fotografická kniha „Šedé město“ je vystavěna na vzpomínkách na proměny sídliště. Místo je zde vnímáno jako prostor nezastavitelně pozměňovaný v běhu času. „Fotografie zobrazují krajiny sídliště bez zbytečných barev novodobých cukrátkových nátěrů, převládají neutrální šedé tóny a častá je i bílá barva sněhu, která sjednocuje záběry. Nevidíme ani obyvatele, kteří by svým oblečením evokovali dobové určení.“² Francová pracuje nejen s fotografiemi nedávno pořízenými, ale i s těmi, které mají své místo v rodinném archivu za posledních 15 let. Sleduje především vzhled sídliště a jeho postupnou proměnu. Z reality všedních detailů je vytvářena mozaika, ve které jako by se zastavil čas. Název souboru „Šedé město“ neodkazuje jen na původní faktický smyslový dojem vyvolávaný šedými betonovými panely sídliště, ale také na jinou oblast než sféru barev, na historickou sféru normalizace, kde je šed' metaforickou exemplifikací stejnosti, nevybočování, potlačení individuality.³

Davy a nejrůznější seskupení lidí zachycuje Sylva Francová v projektu „Skupinové izolace“, který se divákovi na výstavě představuje jak formou instalace s názvem „Sbírka lidí“, tak rovněž pomocí autorské fotografické knihy. V ní pak pracuje s dvojicemi fotografií na protilehlých stranách, kdy první fotografie zaznamenává reálnou situaci a druhý obraz se soustředí na vybrané obyvatele vytržené z kontextu. Skupinový řád, jenž je zároveň vnitřně doprovázený určitým chaosem a aktuálním pohybem, představuje sbírku autorčiných spoluobyvatel. Je vytvářeno nové společenství, sbírka anonymních spoluobyvatel. Následným zaměřením pozornosti na jedince Sylva Francová odkazuje na osobní identitu člověka, která se v davu skrývá.

Dlouhý pás fotografií v knize „Poutníci“ zachycuje opuštěná místa sídliště, kde se jen občas objeví osamocený poutník pomalu kráčející prázdnými pláněmi. Autorka zvolila formát lepopera, který vytváří iluzivní obrazový příběh o místních obyvatelích.

Adéla Machová a Sylva Francová

O AUTORCE

Sylva Francová se věnuje fotografii, ilustraci, grafice a podílela se na animovaných znělkách několika dětských pořadů. Vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy a Akademii výtvarných umění v Praze. V současné době studuje doktorský obor Vizuální komunikace na Fakultě umění a designu Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Vyučuje na Katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a v tomto roce jí vyšla v nakladatelství Albatros dětská autorská obrazová kniha „Áďa spadla do kanálu aneb Putování dávnou Prahou“.

→ www.sylvafrancova.com

→ www.duul.cz

¹ Jižní Město je největší panelové sídliště u nás, dlouho bylo považováno za velmi neosobní, naddimenzované a anonymní. Vymklo se původním plánům a domy byly z kapacitních důvodů v sedmdesátých letech 20. století postaveny mnohem větší a vyšší, než architekti původně projektovali. Po listopadu 1989 byla sídliště hodně zatracována a spojována s minulým režimem. Ale například architekt Rostislav Švácha přinesl jiný pohled, ukázal na kořeny ve vědeckém funkcionalismu architektonické avantgardy a přistupoval k sídlištím bez předsudků. Více viz: SKŘIVÁNKOVÁ, Lucie a ŠVÁCHA, Rostislav. Paneláci 1. Uměleckoprůmyslové museum, Praha: 2017, 462 s.

² FRANCOVÁ, Sylva, autorský text o díle.

³ KOMZÁKOVÁ, Martina a SLAVÍK, Jan. Expres jako experimentace mezi obrazností a doslovností. Kultura, umění a výchova, 1/2017, č. 5, Olomouc: 2017, s. 4.